

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О
КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА**

Извештај за четврто тромесечје 2021.

Београд, фебруар 2022.

Уводна напомена

Народна банка Србије је 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита, и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу **сумирани су резултати анкете спроведене од 10. до 24. јануара 2022. године.** У анкети су исказани ставови представника банака о променама током четвртог тромесечја 2021. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у првом тромесечју 2022. године. У анкети су учествовали представници 21 банке, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре о питањима о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди *знатно пооштрени* и *донекле пооштрени* и збира учешћа банака које су одговориле да су *знатно ублажени* и *донекле ублажени*. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она *знатно повећана* и *донекле повећана* и збира процената банака које су одговориле да је *знатно смањена* и *донекле смањена*. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У графичком приказу резултата, термин *девизни* односи се на кредите одобрене у инострану валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	1
1. Кредити привреди.....	2
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	2
1.2. Услови одобравања кредита привреди	3
1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују	4
2. Кредити становништву.....	6
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену.....	6
2.2. Услови одобравања кредита становништву	7
2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују ..	7

Резиме

Резултати јануарске анкете показују да су банке у Т4 2021. благо поштриле стандарде по којима су одобравале кредите привреди, при чему се то односило на девизно индексирани кредите, док су стандарди за динарске кредите остали непромењени. Наставак сличних тенденција банке очекују и за Т1 2022.

Банке су оцениле да су кредитни стандарди становништву у Т4 ублажени (треће тромесечје заредом) и да се то првенствено односило на динарске кредите, док су стандарди на девизно индексирани кредите остали непромењени. Слична очекивања банке имају и за Т1.

Према мишљењу банака, тражња привреде и становништва за кредитима наставила је да се повећава током Т4, а даљи раст очекују за Т1. Финансирање капиталних инвестиција, поред обезбеђења финансирања обртног капитала, постаје све значајнији фактор раста тражње привреде за кредитима, док је потреба за куповином непокретности водећи фактор раста тражње код становништва.

Табела 1: Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	Т4 2021.	Т1 2022. (очекивања)	Т4 2021.	Т1 2022. (очекивања)
Привреда	↗	↗	↑	↑
Мала и средња предузећа	↑	↑	↑	↑
Велика предузећа	↗	↗	↑	↑
Пољопривредници	-	-	↓	↓
Становништво	↓	↓	↑	↑
Готовински (динарски)	↓	↓	↑	↑
За рефинансирање (динарски)	↓	↓	↑	↑
Стамбени (девизни)	-	↓	↑	↑
Потрошачки (девизни)	-	-	-	-

Легенда:

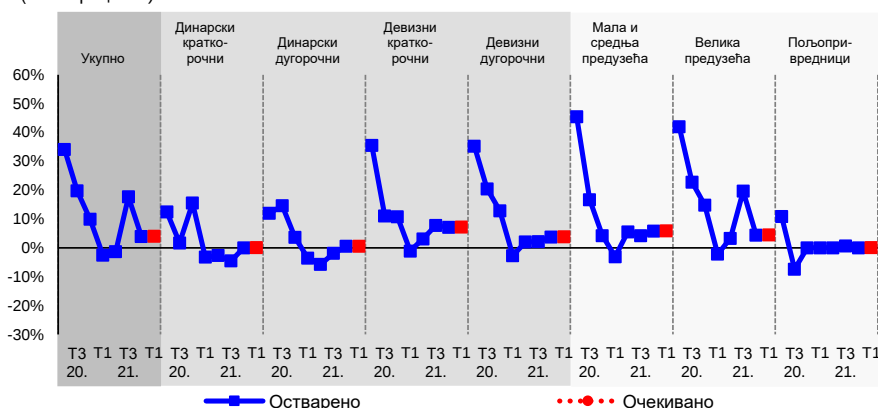
- ↑ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↑ Поштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↗ Повећање тражње / поштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- Без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↓ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↓ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати јануарске анкете показују да су банке, у складу са очекивањима изнетим у октобарској анкети, укупно посматрано, током Т4 благо поштриле стандарде по којима су одобравале кредите привреди. Пооштравање се односило на девизно индексирани кредите и највише је било заступљено код малих и средњих предузећа. С друге стране, стандарди за динарске кредите привреди остали су у Т4 непромењени.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

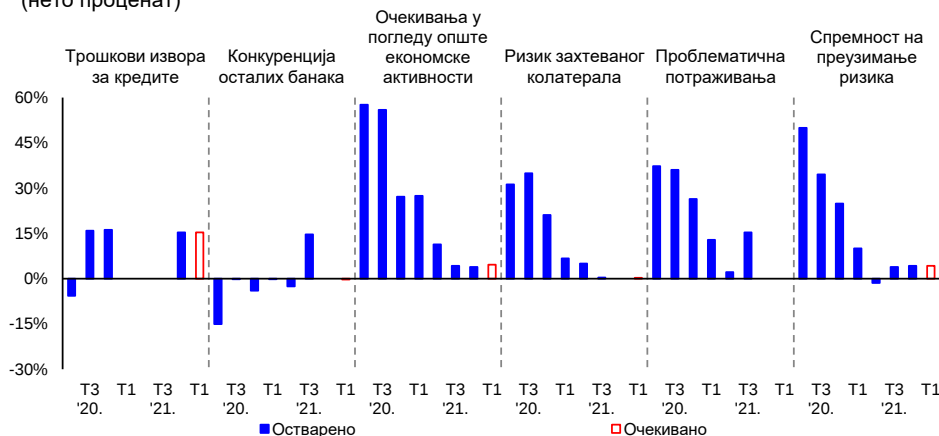

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на пооштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора пооштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

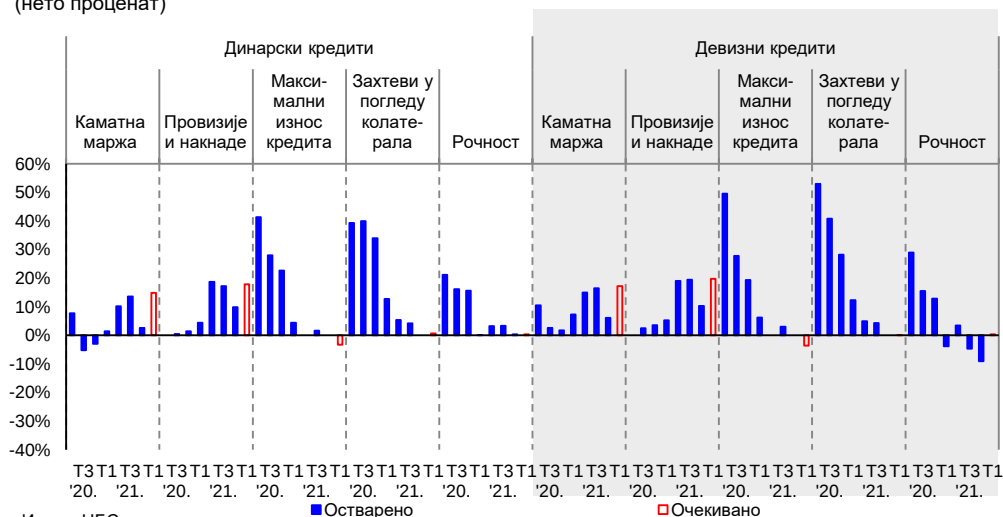
На поштравање кредитних стандарда привреди утицали су повећани трошкови извора за кредите, а у мањој мери и смањена спремност банака за преузимање ризика и очекивања у погледу опште економске ситуације.

Наставак сличних кретања банке очекују и током Т1 2022.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

И даље присутна неизвесност у погледу тока пандемије вируса корона одразила се и на умерено поштравање ценовних услова кредита привреди у Т4 – банке су благо повећале провизије и накнаде, као и каматне марже, при чему се то у већој мери односило на велика предузећа. С друге стране, према оцени банака, каматне марже малим и средњим предузећима су смањене, што би се могло довести у везу с повољним условима финансирања у оквиру гарантних шема.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

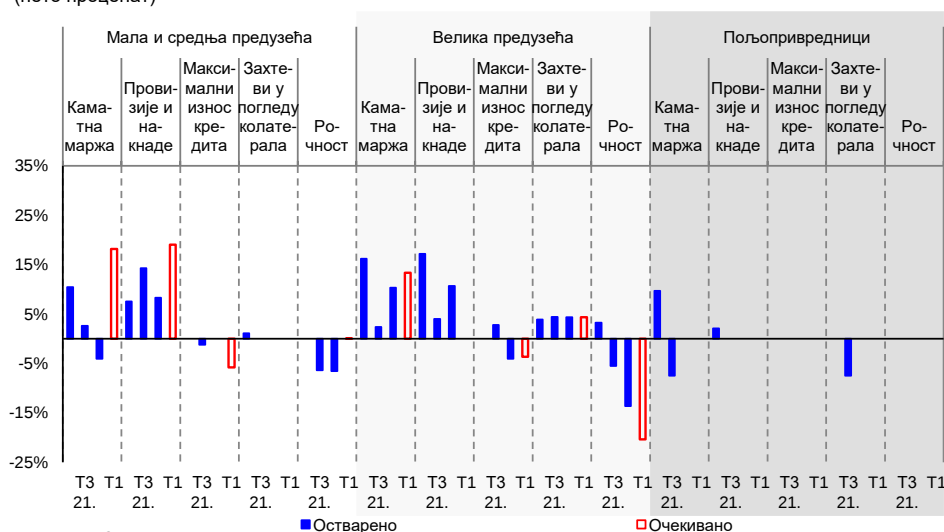
Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Истовремено, повећана је максимална рачност девизних кредита и то за сва предузећа независно од њихове величине, док је великим предузећима повећан и максимални износ кредита, што ће према оцени банака бити настављено и у Т1 2022.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

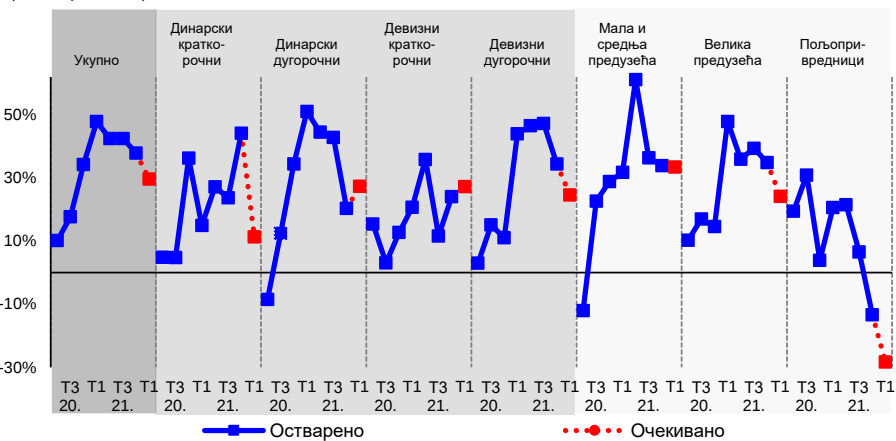
1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују

Резултати анкете показују да су банке оцениле да је привреда повећала тражњу за кредитима током Т4, а даљи раст је очекиван за Т1. Већи број банака (мерено нето процентом) изјаснио се да је тражња за динарским кредитима повећана у већој мери у односу на девизно индексиране кредите, као и за дугорочним у односу на краткорочне кредите.

Раст тражње био је равномерно распоређен на мала, средња и велика предузећа. Истовремено, тражња пољопривредника за кредитима у Т4 је смањена, што је вероватно последица деловања сезонских фактора.

Банке су оцениле да је потреба за финансирањем обртних средства и капиталних инвестиција била доминантни фактор који је утицао на раст тражње привреде за кредитима. Такође, први пут од почетка пандемије банке су оцениле да акумулирана средства предузећа и зајмови небанкарских институција више не делују у смеру смањења тражње за кредитима, што се може повезати са смањењем потребе обезбеђења директне фискалне помоћи државе у виду субвенција.

Промена тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитivna vrednost ukazuje na povećanje tražnje, negativna na smanjenje tražnje.

** На графикonима nije приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

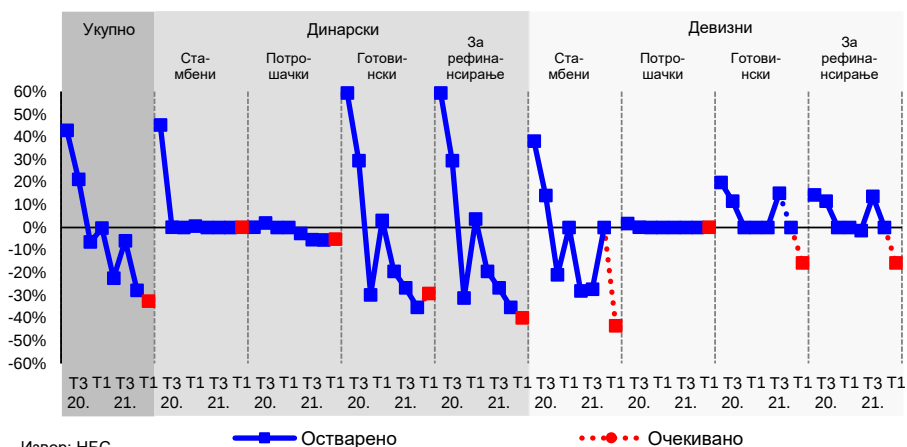
** На графикonима није приказан интензитет промене.

2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су кредитни стандарди становништву у Т4, у складу са очекивањима из октобарске анкете, треће тромесечје заредом, ублажени. Даље ублажавање стандарда очекивано је за Т1. Ублажавање се односило на динарске кредите, и то првенствено за најзаступљеније категорије кредита – готовинске кредите и кредите за рефинансирање. Стандарди за девизно индексиране кредите остали су непромењени током Т4.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

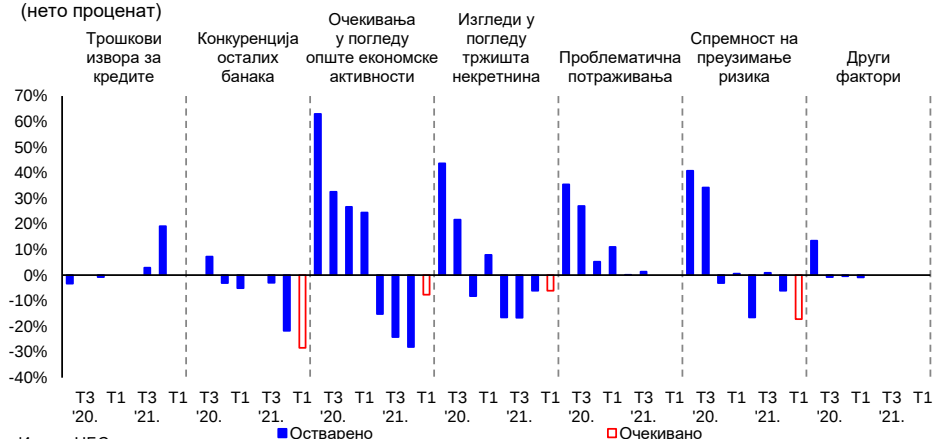

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

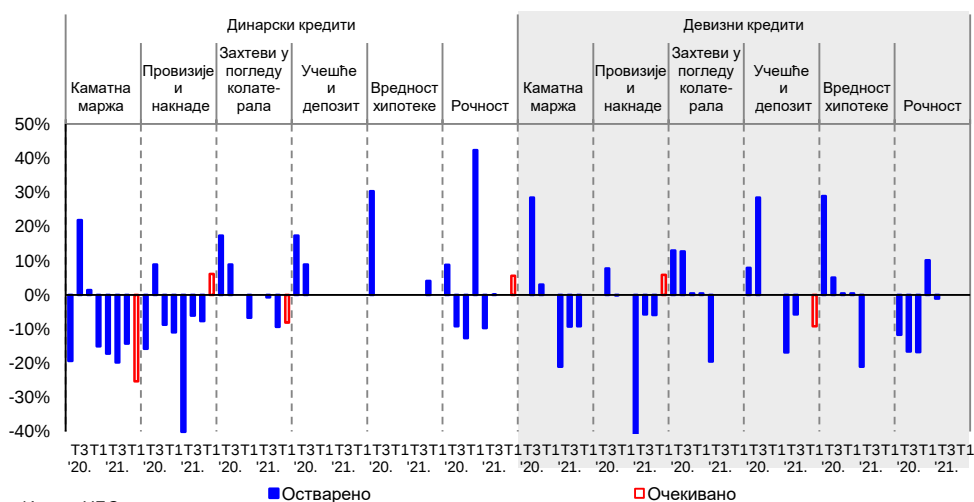
** На графиконима није приказан интензитет промене.

Банке су оцениле да су ублажавању стандарда највише допринели конкуренција у банкарском сектору и опоравак тржишта рада, а у мањој мери и већа спремност за преузимање ризика и позитивна дешавања на тржишту некретнина. С друге стране, оцена банкара је да су трошкови извора финансирања (као и у случају привреде) деловали у смеру поопштравања кредитних стандарда.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Према оцени банака, услови по којима су одобравани кредити становништву у Т4 били су ублажени, при чему је даље ублажавање очекивано за Т1. Према мишљењу банкара, смањени су каматна маржа и пратећи трошкови кредита и код динарских, и код девизно индексираних кредита. Поред тога, код динарских кредита ублажени су услови у погледу захтеваног колатерала.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на поопштравање услова, негативна на ублажавање услова.

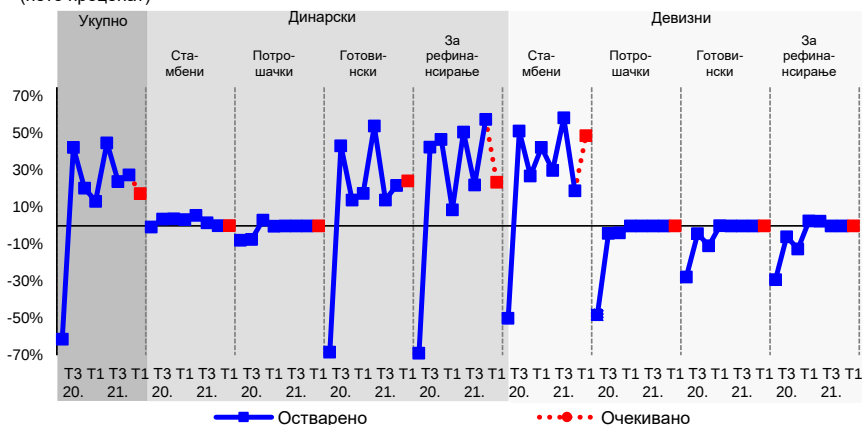
** На графиконима није приказан интензитет промене.

2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују

Према оцени банака, становништво је повећало тражњу за кредитима током Т4, а даљи раст очекују током Т1. Становништво је највише било заинтересовано за динарске готовинске кредите и кредите за рефинансирање, а затим за девизно индексирание стамбене кредите.

Наведено је у складу са оценом банака да су потребе за куповином непокретности и рефинансирањем водећи фактори раста тражње за кредитима.

Промена тражње становништва за кредитима
(нето проценат)

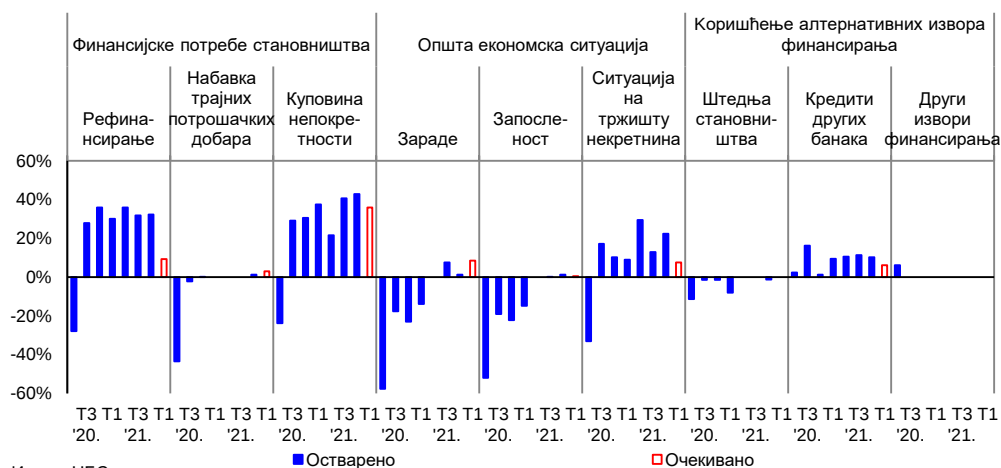

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

** На графиконима није приказан интензитет промене.